

दुरुस्ती आणि अपेक्षा

सर्वोच्च न्यायालयाच्या एका निर्णयाचा सोमवारी बराच गाजावाजा झाला. १९९० च्या दशकातील एका खटल्याचा स्वतःचाच निकाल न्यायालयाने फिरवला. तेव्हाचे पंतप्रधान नरसिंह राव यांच्या सरकारविरुद्धच्या अविश्वास ठरावाचे हे प्रकरण होते. २६ जुलै १९९३ मध्ये मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्षाने हा ठराव आणला होता. त्यावेळी राव यांच्या काँग्रेसकडे २५१ खासदार होते. ५२८ सदस्यांच्या लोकसभेत बहुमताला तेरा खासदार कमी होते. त्यावेळी झारखंड मुक्ती मोर्चाच्या चौदा खासदारांनी राव यांच्या बाजूने मतदान केल्याने सरकार वाचले होते. हे मतदान करण्यासाठी लाच घेतली होती हे पुढे एक वर्षाने उघड झाले. (याच मतदानाच्या वेळी शिवसेनेचे एक दिवंगत खासदार संसदेत मुद्दाम उशिरा पोचल्याचा आरोप झाला होता. शिवसेना त्यावेळी अर्थातच भाजपसोबत म्हणजे काँग्रेसच्या विरोधात होती.) सीबीआयने त्यांच्याविरोधात खटला दाखल केला. जेव्हा हे प्रकरण सर्वोच्च न्यायालयात गेले तेव्हा न्यायमूर्ती एस.पी. भरुचा यांनी खासदारांना मतस्वातंत्र्य असले पाहिजे असा अर्थ लावून त्यांनी सरकारच्या बाजूने केलेले मतदान वैध ठरवले. अशा पक्षविरोधी मतदानाबद्दल त्यांच्यावर कारवाई होऊ शकत नाही असेही त्यांनी या निकालात म्हटले होते. आता सुमारे २५ वर्षांनंतर आधीच्या न्यायपीठाचा निर्णय सध्याचे सरन्यायाधीशांच्या सात जणांच्या खंडपीठाने फिरवला आहे. खासदारांना मनाप्रमाणे मतदान करण्याचा हक्क असल्याने व संसदेच्या अधिकारांचे संरक्षण असल्याने त्यांच्याविरुद्ध खटला चालवला जाऊ शकत नाही असे आधीच्या निकालपत्रात म्हटले होते. मात्र चंद्रचूड यांनी हा दावा अमान्य केला. लाच घेणे हा गुन्हा आहे व लाच घेऊन मतदान करणे हा खासदारांचा हक्क होऊ शकत नाही असा अभिप्राय त्यांच्या खंडपीठाने दिला. तो अतिशय रास्तच म्हणावा लागेल. त्यामुळे मुळात त्यावेळच्या न्यायालयाने खासदारांना संरक्षण देण्याचा निकाल का व कसा दिला हेच कोडे आहे. आता इतक्या उशिराने का होईना त्या चुकीचे परिमार्जन झाले हे ठीक झाले.

दिवसाठवळ्याचे दरोडे

मात्र हा निकाल आला तेव्हाचे राजकारण आणि आताचे राजकारण यांच्यातील फरक आणि साम्य लक्षात घेण्यासारखे आहे. त्यावेळी राव यांनी झारखंड मुक्ती मोर्चाच्या खासदारांना विकत घेतल्याबद्दल बराच गदारोळ झाला होता. राव यांच्या राजीनाम्याचीही मागणी झाली होती. सरकार तगले होते पण ते सरकार राक्षसी नव्हते. सर्व विरोध दडपून टाकणरे नव्हते. तेव्हाची वृत्तपत्रे व वृत्तवाहिन्या यादेखील सरकारची आरटी ओवाळणाऱ्या नव्हत्या. तर उलट वाभाडे काढणाऱ्या होत्या. सरकार त्यांना घाबरत असे. घाबरवत नसे. त्यामुळे त्या काळात याची सीबीआय चौकशी झाली व खटला दाखल झाला. याचा निकाल लागेपर्यंत राव सरकार सत्रेतून गेले होते ही गोष्ट वेगळी. आज याच्या बरोबर विश्वद स्थिती आहे. निवडून आलो तरी आणि न आलो तरी आम्हीच सरकार स्थापन करणार असा दावा मोर्दंचा भाजप उघडपणे करू लागला आहे. त्याची कितीतरी उदाहरणे गेल्या काही वर्षात आपण पाहिली आहेत. गोव्यामध्ये कॅप्रेस बहुमताने निवडून आलेली असूनही त्यांना सरकार स्थापन करू दिले गेले नाही. मध्य प्रदेशात ज्योतिरादित्य सिंदिया यांच्या गटाला फोडून कॅप्रेसचे सरकार पाठण्यात आले. महाराष्ट्रातला नंगानाच आपण पाहतो आहोच. आता अगदी ताजी घटना हिमाचल प्रदेशातील विजयासाठी भाजपने तेथे सरकार सत्रेत असूनही राज्यसभेतील विजयासाठी भाजपने तेथे फोडाफोडी केली. त्यामुळे कॅप्रेसचे सरकार अल्पमतात येण्याचा धोका निर्माण झाला व तो अजूनही टळलेला नाही. सत्ता असो वा नसो, ही जी फोडाफोडी किंवा दिवसाढवळ्या विरोधी पक्षांवर दरोडे घातले जात आहेत. खासदारांनी लाच घेऊन मतदान केले तर त्यांना कायद्याच्या कक्षेत आणत असतानाच सर्वोच्च न्यायालयाने या दरोड्यांचीही तितकीच कडक दखल घ्यायला हवी. पण दुर्देवाने १९९८ चा निकाल उलटवताना न्यायालयाने जितका आग्रह धरला आहे तितका सध्याच्या डोळ्यादेखतच्या प्रकरणांबाबत घेतलेला नाही असे म्हणावे लागते.

महाराष्ट्रातील प्रकरणे

महाराष्ट्रातील शिवसेनेतील फुटीचा खटला हे त्याचे ढळदळीत उदाहरण आहे. एकनाथ शिंदे यांच्या फुटीनंतर नवा व्हिप नेमणे व राज्यपालांनी घाईघाईने नव्या सरकाराला बहुमत सिद्ध करण्यासाठी अधिवेशन बोलावणे या दोन्ही कृती बेकायदा होत्या. पण सर्वोच्च न्यायालयाने त्यात वेळच्या वेळी हस्तक्षेप केला नाही. इतकेच नव्हे तर या प्रकरणाचा अंतिम निकाल देतेवेळी हे निकाल उलटवण्यासाठी सरकार बरखास्त करणे आवश्यक होते. पण तेही केले नाही. सेनेतील ही फूट किंवा नंतर राष्ट्रवादीतील फूट ही तात्विक मतभेदांमुळे वगैरे पडलेली नव्हती. त्याचे पुरेसे पुरावे समोर होते. शिंदे व अजितदादा यांनी आधीच्या पक्षांच्या कृपेने भरपूर मंत्रिपदे उपभोगली. तेव्हा त्यांना तिथल्या नेत्यांच्या बेकायदा कृती किंवा नियुक्त्या दिसल्या नाहीत. त्याबाबत कधीही त्यांनी चकार शब्दही काढला नाही. बंड केल्यानंतर मात्र या खुद नेत्यांची निवडच बेकायदा होती असा साक्षात्कार त्यांना झाला. हे सर्व निवडणूक आयोग व विधानसभा अध्यक्षांनी मान्य केले. याला न्यायालयांनी तात्काळ अटकाव करणे अपेक्षित होते. कारण, मधल्या काळात शिंदे व अजितदादा सत्ता तर भोगत आहेतच. आणि उद्या निवडणुका झाल्यावर या सर्व प्रकरणाला काहीही अर्थ उरणार नाही. त्यामुळे जे सर्वोच्च न्यायालय बंडखोर खासदारांच्या लाचखोरीबाबत जी अन्यंत योग्य अशी चिंता दाखवत आहे तीच चिंता त्याने महाराष्ट्र किंवा तत्सम ठिकाणांच्या बंडखोरीबाबत दाखवणे उपकारक ठरेल. चंडीगढ महानगरपालिकेत मतपत्रिका बाद करून स्वतःला विजयी करण्याचा भाजपचा प्रयत्न सर्वोच्च न्यायालयाने अलिकडेच हाणून पाडला हे फार उत्तम उदाहरण आहेच. तेथे नव्याने निवडणूक घेण्याचा आदेश न देता न्यायालयाने निवडणुकीचा निकाल फिरवला व आम आदमी पक्षाच्या उमेदवाराला विजयी घोषित केले. असाच सजगपणा महाराष्ट्रासारख्या राज्यांच्या प्रकरणात दिसला तर लोकांचा न्यायव्यवस्थेवरचा विश्वास अधिक बळकट होईल. तूतास २५ वर्षांनंतर का होईना न्यायालयाने चुकीची दुरुस्ती केली त्याबद्दल त्याचे अभिनंदन.

विचार

अर्थव्यवस्थेची वट, साखर उत्पादनात घट

देशाची अर्थव्यस्था जागतिक
क्रमवारीमध्ये तिसऱ्या क्रमांकावर
पोहोचू शकेल, असे मत व्यक्त
करणारा अहवाल अलिकडेच समोर
आला. याच सुमारास देशाच्या साखर
उत्पादनात अडीच टक्के घट होण्याची
शक्यता वर्तवण्यात आली. दरम्यान,
शेअर बाजारात
हेराफेरी करणाऱ्यांना 'एआय' द्वारे
चाप बसवला जाणार असल्याची
माहिती समोर आली. ईव्ही क्षेत्रात
अदानी-उबर एकत्र येत असल्याचेही
सरत्या आठवड्यात दिसून आले.

महेश देशपांडे

त असन्या क्रमाकावर पाहाचू शकल, त
त व्यक्त करणारा आणखी एक लक्ष्यवेधी अहव
लिकडेच समोर आला. याच सुमारास देशात
गधर उत्पादनात अडीच टक्के घट होण्याची शक्ति
तर्वयात आली. दरम्यान, शेअर बाजार
फेरी करण्यांना 'एआय'द्वारे चाप बसावा.
सल्याची माहिती समोर आली. अदानी-उबर एक
ऊन ईंही क्षेत्रात खलबळ माजवू शक्तील, हे
रत्या आठवड्यात दिसून आले.
सध्या जगातील अनेक देश मंदीच्या गर्तेत आहेत.

सच्चा जगाताल उनक दरा मदाच्छा गतत आहा. रांगा आर्थिक संकटांचा सामना करावा लागतो असेसे असताना भारत ही जगातील सर्वात वेगाने वाढू अर्थव्यवस्था ठरत आहे. अर्थव्यवस्था अशीच वाहिली तर भारत जगातील अव्वल अर्थव्यवस्थांमधील होईल. २०२७ पर्यंत भारत जगातील तिवारी वार्त मोठी अर्थव्यवस्था बनण्याची शक्यता वर्तवात आहे. 'जेफरीज' या अमेरिकेच्या जागतिक बौकम्पीने अलिकडेच हा दावा केला. संस्थेने आपल्या हवालात दिलेल्या माहितीनुसार, आर्थिक विकासदरत होणारी वाढ, अनुकूल भू-राजकीय परिस्थित जार भांडवलातील वाढ आणि मजबूत कॉर्पोरेशन स्कृती यामुळे भारत २०२७ पर्यंत जगातील तिवारी वार्त मोठी अर्थव्यवस्था होणार असल्याचे म्हणते. आपल्या सरकारच्या तिसऱ्या कार्यकालात भगातील तिसरी सर्वात मोठी आर्थिक शक्ती बनेल, तर वा पंतप्रधान नंदेंदू मोदी यांनी नुकताच केला. जगात नेक रेटिंग एजन्सी आणि इन्व्हेस्टमेंट बँकर्सीनीही अकित केले आहे. 'एस अँड पी' ग्लोबल रेटिंग्जने डिसेंट ०२३ च्या पहिल्या आठवड्यात हा दावा केला हो

‘जेफरीज’च्या इंडिया इकिटी विश्लेषकांनी दिलेल्या माहितीनुसार, गेल्या दहा वर्षांपासून भारत ७ टके वार्षिक विकास दराने वाढत आहे. भारतीय अर्थव्यवस्था ३.६ ट्रिलियन डॉलरस्या अर्थव्यवस्थेसह आठव्या स्थानावरून पाचव्या स्थानावर गेली आहे. पुढील चार वर्षांमध्ये भारतीय अर्थव्यवस्था पाच ट्रिलियन डॉलर्सची होईल. जर्मनी आणि जपानला मागे टाक्कू भारत जगातील तिसरी सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था बनेल असा विश्वास व्यक्त करण्यात आला आहे. भारताचे इकिटी मार्केट गेल्या १० ते २० वर्षांपासून १०-१२ टके दराने सतत वाढत आहे. भारत आता जगातील पाचव्या कं मांकाची सर्वात मोठाई इकिटी बाजारपेठ बनली आहे. २०२० पर्यंत भारताच्या शेअर बाजाराची मार्केट कॅप १० ट्रिलियन डॉलरपर्यंत पोहोचण्याची शक्कता ‘जेफरीज’ने वर्तवली आहे. सध्या, जगातील सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था अमेरिकेची आहे. तिचा आकार सुमारे २७ ट्रिलियन डॉलर्स आहे. सुमारे १७ ट्रिलियन डॉलरस्या अर्थव्यवस्थेसह चीन दुसऱ्या कं मांकावर आहे. जपान ही अनेक वर्षांपासून जगातील तिसरी सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था होती; पण आता हा देश चौथ्या स्थानावर घसरला आहे. जर्मनीने एका स्थानाने वर झेप घेतली असून चौथ्यांवरीजी तिसऱ्या स्थानावर पोहोचला आहे. सुमारे ३.७५ ट्रिलियन डॉलर्सच्या उलाढालीसह भारत पाचव्या स्थानावर आहे.

४१.८२ रुपये प्रति किलो होती. महाराष्ट्र आणि कर्नाटक या दोन प्रमुख साखर उत्पादक राज्यांमध्ये उत्पादनात घट झाली आहे. सरकारसे उसाच्या रसापासून इथेनॉलचे उत्पादन मर्यादित केले आहे.

शेअर बाजारात हेराफेरी करण्यांना लवकरच चपराक बसणार आहे. अशा भामट्यांना पकडण्यासाठी 'सेबी'ने तयारी केली आहे. त्यामुळे असे काम करणारे लवकर पकडले जातील. तसेच बाजारातील अशा प्रकारांनाही आठा बसणार आहे. सर्वांत महत्वाची बाब म्हणजे फसवणूक करण्याचा बौकरला पकडण्यासाठी 'कृत्रिम बुद्धिमत्तेच' (एआय) वापर करण्यात येणार आहे. यामुळे गुंतवणूकदारांना फसवण्यांना लगाम घालता येईल. लवकरच सेबी कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर करणार आहे. दिमध्ये नुकतेच 'असोसिइएशन ऑफ नेशनल एक्सचेंज मेंबर्स ऑफ इंडिया'चे तेरवे आंतरराष्ट्रीय समेलन पार पडले. त्यात या विषयावर सविस्तर चर्चा झाली. बाजारात पारदर्शकता वाढावी आणि गडबडीला आठा बसावा यासाठी हे तंत्रज्ञान वापरण्यात येणार आहे. गुंतवणूकदारांचा विश्वास जिंकण्यासाठी हा खटाटोप सुरु आहे. काही बौकर गडबड करत आहेत. त्याच्यावर बारीक लक्ष आहे; पण या प्रकाराला आठा घालण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यात येईल. सेबीच्या नियमांचे उंधन करणे महागात पडेल, असे 'सेबी'ने स्पष्ट केले आहे. गडबड थांबवण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येत आहे; पण नियमांचे उंधन केल्यास अशा बौकर्सवर कडक कारवाईचा इशारा देण्यात आला आहे. आर्टिफिशिअल इंटेलिजन्सच्या वापरामुळे ही गडबड लवकरच लक्षात येईल.

दिग्जिट भारतीय उद्योगपती गौतम अदानी आणि कॅब एपीगेट 'उबर'चे सीईओ दारा खोसरोशाही यांच्या भेटीनंतर दोन्ही कंपन्या भारतात मोठी भागीदारी करू शकतात, अशी चर्चा सुरु झाली आहे. एकंदरीत, अदानी आणि उभरे एकत्र येऊन ईव्ही क्षेत्रात खल्बळ माजवू शकतात. अलिकडेच अदानी आणि खोसरोशाही यांची प्रत्यक्ष भेट झाली. या वेळी अदानी समूह आणि उबर यांच्यातील भविष्यातील सहकार्याच्या शक्यतेचे संकेत दिले गेले. या बैठकीनंतर अदानी म्हणाले की, भारतात उबरच्या विस्तारासाठी खोसरोशाहीची दृष्टी खरोखरच प्रेरणादायी आहे. त्यांनी 'एक्स' या सोशल नेटवर्किंग साईटवर लिहिले की दारा आणि त्याच्या टीमसोबत भविष्यात सहयोग करण्यास ते उत्सुक आहे. उबरच्या सीईओंनीही या बैठकीचे वर्णन केले आहे. भारतातील ईव्ही परिवर्तनाला गती देण्यासाठी कंपनीच्या वचनबद्धतेचाही त्यांनी उंच्ख केला. अदानी यांची पोस्ट पुन्हा पोस्ट करत त्यांनी लिहिले की आम्ही आमची भागीदारी पुढील स्तरावर नेण्यासाठी तयार आहेत. उभर ७० पेक्षा जास्त देशांमध्ये काम करते.

आधी आत्मनिर्भर, आता गॅरंटी- फलित काय?

“आत्मनिर्भर प्रमाणे ‘गंरटा’चे देखोल आहे का? सा प्रश्न पढू लागला आहे. शब्दाशः दोन्ही घोषणा होते. सर्वसामान्यांना केंद्रस्थानी ठेऊन या दोन्हीची मीक्षा करणे गरजेचे आहे. या दोन्ही घोषणेत फरक पाणि साम्य दाखवता येते. आत्मनिर्भरच्या घोषणेनंतरची उपचाल तपासली तर सर्वसामान्यांना फारसे हाती लागले असे दिसून येत नाही. त्याप्रमाणे गंरटी या घोषणेचे देखील सर्वसामान्यांच्या हाती काही लागेल से दिसून येत नाही. कारण गंरटी हा निवडणुकीची घोषणा असण्याची शक्यता जास्त आहे. तर **सोमिनाथ घोळवे** कर्यक्रमात्मक उपक्रम नाही. तर गंरटी हे आश्वासनात्मक शब्द आहे. त्यामुळे घोषणेकडे जास्त झुकतो.

साधा प्रश्न. सर्वसामान्यां पोहचणारी कोणती एक गंटी (आश्वासन) पूर्ण झाले का हे तपासणे गरेचे आहे. उदा. जलजीवन मधून सामान्यांच्या नव्हाला पाणी तें का? काय अवस्था आहे. नळ आहे तर पाणी ही. पाणी आहे तर नळ नाही. ७० टक्के नागरिकांना दुद्ध पाणी मिळत नाही. दुसरे उदाहरण. शिक्षणाची काय अवस्था आहे, आरोग्याची काय अवस्था आहे. तरुणांच्या जगाराची काय अवस्था आहे.... हे सर्व प्रश्नाचे वास्तव क्षात घेता, गंटी नावाची “घोषणा-आश्वासन” आहे. तातापर्यंतचे अनुभव असे आहेत की “घोषणा” ही एधीच वास्तवात येत नाही. त्याचे अस्तित्व केवळ याचा लाभार्थी ठरला?. असा देखील प्रश्न आहे. यात पारदर्शकता हवी. जेणेकरून अशा घोषणांवर लोक विश्वास ठेवतील.

अलीकडे तर , ; गेल्या दीड वर्षांपासून आत्मनिर्भर भारत या धोरणाचे नाव देखील घेतले जात नाही. हे आत्मनिर्भर अभियान केवळ पैसे द्या, पण कामे, व्यवसाय यात वृद्धी झाली का हे विचारू नका अशी अवस्था आहे का?.. किती क्षेत्र, युवक, सामान्य जनता आत्मनिर्भर झाले असे देखील विचारू नका ? . जवळपास असेच धोरण-व्यवहार राहिलेला दिसून येतो. हव्हूह्वू आत्मनिर्भर हवेत विरल्याप्रमाणे झाले आहे का ? हा प्रश्न आहेच.

आत्मनिर्भरचा घोषणा कल्यानतर उलट्ट्या दिशेन प्रवास पाहण्यास मिळतो. उदा. शेती क्षेत्राचा विचार करता, दिवसेंदिवस कडधान्य, भरडधान्य, कापूस तेलविण्या (सोयाबीन) व इतर घिकांची आयात मोठ्यां प्रमाणावर वाढली आहे. उत्पादनात काय आवे आत्मनिर्भरतेची अवस्था? भरडधान्य वर्ष असतानाही घसरण झालेली आहे. एकंदर एकदा निवडणूक संपतली की गॅर्टी शब्दाचा प्रवास आत्मनिर्भर प्रमाणे उतरता होणार नाही हे कशावरून? .. ग्रामीण भागात तर गॅर्टी शब्दाचा आणि सर्वसामान्य नागरिकांचा काहीच संबंध नाही. केवळ काही नोकरदार आणि मध्यमवर्गात याविषयी बोलते जाते. तेही फारसे सकारातमक आहे असेही नाही.

करणाएवजी यापासून फारकत घेत आहेत का ? याच चिंतन करण्याची गरज निर्माण झाली आहे. गेल्या ३० वर्षांचा इतिहास तपासाला असता, अर्थात १९११ साली “खाऊजा धोण” स्वीकारल्या नंतर आर्थिक धोरणांमध्ये अनेक परिवर्तन होताना दिसून येत आहेत त्याबाबत अनेक मतांतरे आणि मतभेद आहेत. पण परिवर्तन होत असताना केंद्र सासनाकडून नियोजन आणि अर्थव्यवहारातील हस्तक्षेप या आधारे अर्थकारणाच्या वाटचालीत सामाजिक न्याय, समता साधणे शक्य होते अर्थव्यवहारातील स्पर्धात्मक बाजार चालू असताना गरीब घटकांना केंद्रस्थानी आणणे अवश्यक होते. त्यासार्थी

मराठी साहित्यिक दिनविशेष

समीक्षा तसेच साहित्य, शिक्षणशास्त्र आदि विषयांवर १०० हून अधिक ग्रंथ लिहिणारे प्राचार्य चंद्रकुमार दाजी डांगे यांचा जन्म. १९२५:- ऐतिहासिक, सामाजिक विषयांवर कथा, काढंबरी लिहिणाऱ्या लेखिका, बालसाहित्यिक नयनतारा देसाई यांचा जन्म. 'अप्निचक्र', 'खेळ आमचा तलवारींशी', 'पेशवाईतीत चतुरकथा' हे बालसाहित्य तर 'अर्थ', 'मँडम', 'माहिमनी', 'वावटळ', 'समिधा' ह्या काढंबर्या अशी साहित्य संपदा. १९२९:- लेखक, ग्रंथ विक्रेते, प्रकाशक भालचंद्र विष्णु धर्मांधिकारी यांचा जन्म. काही काळ पोलिस खात्यात. ह्यांनी 'उद्योग महर्षी एस. ए. पाटील', 'इंदिरा गांधी' तसेच 'वसंतदादा पाटील', 'राष्ट्रपती झैलसिंग' आदींची चरित्रे लिहिली. १९३६:- लेखक पं. मणिकलाल कोंडबाजी बारसागडे यांचा जन्म. 'प्रधानमंत्री' ह्या बालनाटिकासह त्यांच्या ग्रंथसंपदेत 'माहेर', 'ध्येयवेदे', 'प्रेमपिसे', 'गीतमंत्र' ही गद्य काव्ये. 'श्रीक्रक्षधर गीतमाला', 'गीत मच' हे गीतसंग्रह 'सप्रेम नमस्कार', 'परमसुखाचा मार्ग' मिळून आठ आध्यात्मिक पुस्तके. 'नागरी जीवन श्रेष्ठ' हे वैचारिक. 'गोंडवनी गोडवा', 'परिवर्तन' हे काव्यसंग्रह अशी ग्रंथसंपदा. १९३७:- विविध मासिकातून काव्यलेखनासह, काव्यवाचन तसेच दूरदर्शनवर बाल संगितिका लेखन करणारे वासुदेव नरहर सरदेसाई यांचा जन्म. 'अशी आई अशी मुले' ह्या बालकथा संग्रहासह 'माझी

कविता' हा काव्यसंग्रह आणि 'राया, तुम्ही खट्टाव
भारीच बाई' हे लोकनाट्य अशी साहित्य संपदा.
१९४०:- लेखक, मराठी विश्वकोशात सहसंपादक
पद भुषवणारे अशोक नारायण ठाकूर यांचा जन्म
ह्यांनी 'प्राथमिक आरोग्य सेवक' हा ग्रंथ 'वर्किंग
गाईड' या ग्रंथाचा अनुवाद असून त्यातून गलिच्छ
वस्तीत आरोग्य सेवा कर्शी करायची याचे मार्गदर्शन
आहे. **१९४१:-** लेखक, पेशाने डॉकर्ट हेमंत
लक्ष्मण विंजे यांचा जन्म. ह्यांनी 'चमत्कृतीचे विज्ञान'
भाग १ ते ४', 'कोपता महभूत', 'निसर्गाचे तांडव',
'विसंगतीचे विज्ञान' ह्या मराठीतून लिहिलेल्या
ग्रंथासह इंग्रजीतून काही ग्रंथ व शोध निबंध यांचे
प्रसिद्ध झाले आहेत. **१९४२:-** लेखक अनिल
गणेश रानडे यांचा जन्म. ह्यांची 'अमानुष', 'नर
नावाचं नाटक', 'प्रतिबिंब', 'हे तो श्रींचे सांगणे' आदी
नाटके प्रकाशित झाली आहेत. **१९४६:-** साहित्यिक
प्राचार्य हणमंत व्यंकटेश देशपांडे यांचा जन्म.
पाश्चात्य नवसमिक्षा आणि मराठीतील समीक्षा विचार
: एक तौलनिक अभ्यासफ या विषयावर पी एच डी.
तसेच ५० हून आधिक शोध निबंध आणि शंभाल
एक लेख विविध दैनिके, साप्ताहिके, मालिकांतून
प्रसिद्ध. याशिवाया काही इंग्रजी पुस्तक तसेच दोन
भाषांतरीत पुस्तकांशिवाय 'नॅक' या विषयावर त्यांनी
मराठीतून पुस्तके लिहिलीत. **१९५४:-** वृत्तपत्रकार,
लेखक 'दालत सेवका' चे संपादक विनायक नरहा-

उर्फ काकासाहेब बरवे यांचे निधन. 'आचरधर्म' ही पुस्तिका आणि नीतिधर्मांतील श्रेष्ठ व्रते हा महात्मा गांधीच्या व्रतविचारांचा अनुवाद आदी पुस्तके प्रकाशित. १९७८:- 'बुद्धाची गोष्ट' हे लहान मुलांसाठी आणि जर्मन रंगशास्त्रज्ञ डॉ. मॅक्स लुशन यांच्या 'कलर टेस्ट' या ग्रंथाचा अनुवाद करणारे लेखक प्रभाकर गोरे यांचे निधन. त्यांची आणखी एक ओळख म्हणजे चित्रकार तसेच ग्रंथांची वेष्टणे आणि ग्रंथमांडणीचे तज्ज्ञ म्हणून ते ख्यातनाम होते. एक काळी साहित्य जगतात आपल्या कलानिमिाने रंगरेषांचे नवे विश्व त्यांनी उभारले होते. त्यांच्या तैलचित्रांनी आणि रेखाचित्रांनी अनेक पुस्तकांना व्यक्तिमत्त्व दिले. १९८१:- 'सुषिष्टान', 'आकाशदर्शन अॅटलॉस', 'अणुस्तकी' आदी शास्त्रविषयक पुस्तकांसह 'वैज्ञानिक परिभाषा व संज्ञा कोश' तयार करून मराठी ज्ञानभाषेत भर घालणारे गोपाळ रामचंद्र परांजपे यांचे निधन. मुंबईच्या 'इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स' मध्ये होमी भाभा, विष्णुपंत नारळीकर आदींना त्यांनी शिकविले होते. १९८४:- लेखक प्रवीण अनंतराव सोनावणे यांचा जन्म. यांचा 'ना. गो. थुटे' ह्यांच्या साहित्यातील सुविचार हा संकलन ग्रंथ त्यांच्या नावावर आहेत. १९८६:- सामाजिक, राजकीय, वैचारिक स्वरूपाचे लेखन करणारे ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसेनानी भाई माधवराव खंडेराव बागल यांचे निधन. संजय वद्रेकर १९७५५७६६७५

रिकू खेळणार कसोटी?

मुंबई : युवा स्फोटक फलंदाज रिकू सिंगाही धरमशालाता पोहोचला आहे. मालिनिकोठील शेवटच्या कसोटी सामन्यात रिकू सिंग कसोटी पदार्पण करणार का? रिकू सिंगने एकादिसीय आणि टी-२० क्रिकेटमध्ये याअधी पदार्पण केले आहे, पण त्याने अजून कसोटी क्रिकेटमध्ये पदार्पण केलेले नाही. रिकू सिंगचा पाचव्या कसोटीसाठी संघंत समावेश करणे त्याच्यासाठी शब्द नाही. रिकू सिंग धरम घटेबाबत पोलिस अहवालही दाखल केला.

पाक बॉक्सरने घोरले पैसे

लाहोर : पाकिस्तानचे बॉक्सर सध्या इटलीत ऑलिंपिक पात्राने फेरी खेळण्यासाठी दाखल झाले आहेत. त्यातीलच एका बॉक्सरने वेगाचार प्रताप केला. राशीद नावाच्या बॉक्सरने दुसऱ्या खेळांड्यावै पैसे चौरान पोवारा केला आहे. ही माहिती खुद पाकिस्तान अमंच्युअर बाबिंग फेडेशनने दिली आहे. त्यांनी हा प्रकार नाव कोरले. यावेळी पहिला क्रमांक चांदीच्या गदेसाठी झालेल्या कुस्तीमध्ये इण्णी मल्लावर कुडा डाव करत अंगाव जाऊन चितप करत किण भगत याने कुस्ती शौकिनांची मने जिंकली.

किरण भगत 'मेंगाई केसरी'

पुणे : राजभरातून नामवरे मल्लावरी होयेरी, हलगी, तुतारीचा निनाद, हजारो कुस्ती शौकिन तसेच दिमाज मान्यवरांच्या उपस्थितीत किल्ले तोरणा गडाच्या पायथारांशी असलेल्या श्री स्वर्यंभू मेंगाई देवीच्या आखिड्यात इराणच्या हावी इण्णी मल्लावर मात तर उपमहाराष्ट्र केसरी भगत याने मेंगाई केसरीवर नाव कोरले. यावेळी पहिला क्रमांक चांदीच्या गदेसाठी झालेल्या कुस्तीमध्ये इण्णी मल्लावर कुडा डाव करत अंगाव जाऊन चितप करत किण भगत याने कुस्ती शौकिनांची मने जिंकली.

कॉनवे आयपीएलमधून बाहेर

नवी दिल्ली : आयपीएल मुळ होण्यापूर्वीच चेवई सुपर किंजला मोठा झटका बसला आहे. संघाचा अनुभवी सलामीवीर कॉनवे दुखापतीमुळे सुरुवातीचे सामने खेळू शकणार नाही. न्यूझीलंडकडून अंतरसार्ट्रीय क्रिकेट खेळताना त्याला दुखापत झाली. दुखापतीमुळे कॉनवेर आत शस्त्रक्रिया करावी लागणार आहे. शस्त्रक्रियेनंतर तो सुमोरे ८ आठडो अंकेट खेळू शकणार नाही. असा प्रत्येक खेळू मेंगाईच्या अहितीनुसार, फिला शेंगे पेशावरमध्ये बोर्सच्या प्रथम वर्षाची विद्यार्थिनी होती.

ज्युदो खेळांड्याचा मृत्यू

लाहोर : पाकिस्तानानेहील ज्युदो स्पर्धेदरम्यान डोक्याला दुखापत झाल्याने एका जुडोकाचा मृत्यू झाला. पाकिस्तानच्या खेळर पद्धुनखवा प्रतीत एका स्पर्धेदरम्यान ही घटना घडली. ४४ किलो वजनी गटातील सामन्यादरम्यान फिला शेर अलीच्या डोक्याला दुखापत झाली. तिला रुणालयात नेले असता डॉक्टरांनी मृत घोषित केले. पाकिस्तान ज्युदो एटेलियांसाठी अधिकारीच्या महिल्या आठवड्यापूर्वी खेळू शकणार नाही.

टेबल टेनिस संघाने रचला इतिहास

ऑलिंपिकसाठी पात्र

। नवी दिल्ली | वृत्तसंस्था |

भारताच्या पुरुष व महिला टेबल टेनिस संघाने सोमवारी इतिहास रचला. दोन्ही संघांनी पैरेस ऑलिंपिकवी पात्राना मिळवली. आता हे दोन्ही संघ पैरेस ऑलिंपिकवीला साधिक विभागात पहिल्यांदा सहभागी होणार आहेत. २००८, २०१२, २०१६ व २०२१ या ऑलिंपिकमध्ये भारताच्या एकाही संघाला पात्रात मिळवता आली नव्हती. यदा नात्र जागतिक क्रमवारीच्या जोरावर भारताच्या दोन्ही संघांनी (पुरुष व महिला) पैरेस ऑलिंपिकवी तिकीट तुक केले.

बुधान येदी मागील महिन्यात जागतिक साधिक बॅडमिंटन यश्येंचे आयोजन करण्यात आले होते. पैरेस ऑलिंपिकवीली ही अखेरवी पात्राने फेरी होती. या संघेत भारताच्या दोन्ही संघांचा उपउपांत्यपूर्व फेरीत परामर्श झाला होता. आंतरराष्ट्रीय टेबल टेनिस संघनेकडून सोमवारी पात्र ठरालेल्या देशांबाबत माहिती देण्यात आली आहे.

क्रमवारीनुसार ही निवड करण्यात

आली आहे. भारताच्या दोन्ही संघांनी पैरेस ऑलिंपिकमध्ये प्रवेश मिळवला आहे. भारताच्या पुरुषांच्या संघ १५ व्या स्थानावर आहे. भारतासह पुरुष विभागात ओपनशियाया, स्लोवेनिया (११ व्या स्थान) या देशांनीही पात्राना मिळवली आहे. भारतीय महिला संघ १३ व्या स्थानावर असून या विभागात भारतासह पोलंड (१२ व्या स्थान), स्कॉडन (१५ व्या स्थान) व थायलंड या देशाना नाही.

पैरेस ऑलिंपिकमध्ये प्रवेश मिळवता आला

आहे. २००८ ब्रिञ्ज ऑलिंपिकमध्ये टेबल टेनिस या खेळातील साधिक विभागातील स्वर्णांचा सुवात झाली. तिथपासून २०१२ लंडन, २०१६ रिओ दी जेनेरियो व २०२० टोकियो असा एकूण चार ऑलिंपिक पार पडल्या. पण भारताच्या पुरुष व महिला यांपैकी पात्र ठराले. पाचव्याप्रथलात आम्हाला यश मिळाले. त्यामुळे सहाजिक आनंद मोठा आहे. याची प्रतीक्षा बाराच काळ करात होतो. त्यामुळे विशेष भावाना मनावध्ये निर्माण झाल्या आहेत.

भारताच्या दोन्ही संघांनी पैरेस

राजपुरी खाडीत रंगल्या शिडाच्या बोटींच्या शर्यती

कोकणभूमी प्रतिष्ठानचा अनोखा प्रयत्न; लक्ष्मी व नूरानी बोटी प्रथम

। मुरुड जंजिरा | वाराही |

जेटीला वळण मारून पुढा राजपुरी जेटीकडे परतायचे असते. परंतु जाताना बोटी अंतिशय स्पीडमध्ये जातात. पण येताना शीड हवेप्रमाणे फिलून शिडावर बोटीचा समतोल राखून मोठ्या दिमतीने सुमुद्राच्या लाटांचा मारा सहन करत जातात. यंदाच्या स्वर्णेत छोट्या गटात प्रथम प्रथम क्रमांक लक्ष्मी बोट, दुसरा क्रमांक सुलतान बोट, तिसरा क्रमांक सुलतानी बोट, व मोठ्या गटात प्रथम क्रमांक नूरानी बोट, दुसरा क्रमांक दस्तगीर बोट, तिसरा क्रमांक अकबरी बोटीचा आल.

या स्पर्धेसाठी बोटी जय्यत तयारी करतात. आपल्या बोटीचे रंगाकाम करतात. बोटीचे शीड नवीन किंवा दुरुस्त करून सज्ज करतात. कारण ही बोटीचे रंगाकाम असायले व्हायांच्या अशी मागील पर्यटक करत आहेत.

कोकणभूमी प्रतिष्ठाचे अव्याप्त संजय यादवावर म्हणाले की, १ मे रोजी राजपुरी समुद्रात मोठ्या प्रमाणात बोटीच्या स्वर्णेत येण्यात येणार आहे. महाराष्ट्रातील पर्यटक स्पर्ध्यां पाहण्यासाठी येतील, असे नियोजन करण्यात येणार आहे.

नरेंद्र मोदी
प्रधानमंत्रीउमेदवारांनी नाव नोंदवीसाठी
येथे स्कॅन करा.

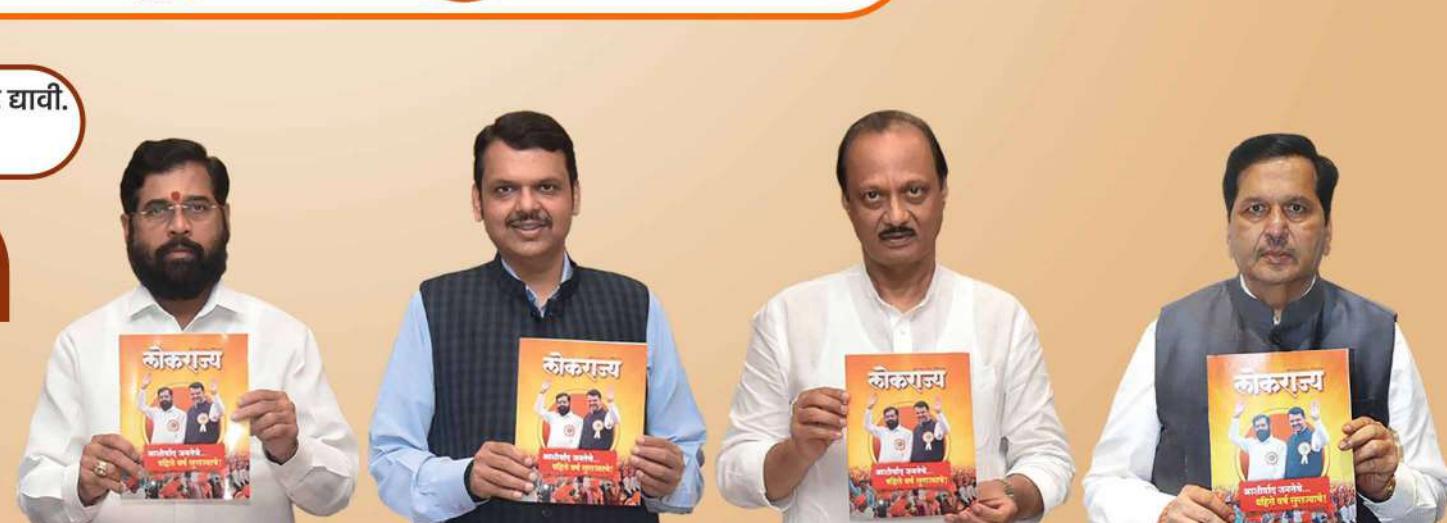
महाराष्ट्र शासन

दि. ६ व ७
मार्च २०२४नमो
महाराष्ट्राजगार
मेळावा
कोकण विभागस्तरीयमेळाव्यात नामांकित कंपन्या सहभागी होणार. दहावी, बारावी, आय.टी.आय., पदविका, पदवीधर,
पदव्युत पदवी प्राप्त उमेदवारांच्या तेथेच मुलाखती घेऊन देणार रोजगाराच्या संघी.२ दिवस
रोजगार मेळावा५००+
कंपनीज.८७०००+
रोजगाराच्या संधीएकनाथ शिंदे
मुख्यमंत्रीआस्थापनांनी मेळाव्यात सहभागी
होण्यासाठी येथे स्कॅन करा.

- मेळाव्यात सहभागी होण्यासाठी खालील गोडीची नोंद घ्यावी •
- इच्छुक उमेदवारांनी <https://rojgar.mahaswayam.gov.in> या संकेतस्थळाला भेट घ्यावी.
- विचारलेली माहिती संपूर्ण भरून नोंदवी पूर्ण करावी.

दि. ६ व ७ मार्च २०२४ / वेळ : स.१०.०० ते सायं.५.०० वा.
मेळाव्याचे ठिकाण : मॉडेला मिल कपाऊंड, वागळे इस्टेट,
चेक नाका, ठाणे - ४००६०४

आमच्या अधिकृत संकेतस्थळास भेट घ्या - www.mahaswayam.gov.in
हेल्पलाईन नंबर: 1800-120-8040

www.mahasamvad.in @MaharashtraDGIPR @MahaDGIPR

माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र शासन